

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
A. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Sz. N. Sz. — — — 2-22

Egyes szám ára pályá-
szvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

... t: Sucin

KELET

ESZDŐ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában	
Egész évre	— — 1150
Félévre	— — — 600
Negyedévre	— — — 320
Egy hónapra	— — — 110

Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40—
Egyes szám	— — 3—

1927 november 30 Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 268 szám

5688 Kiszlév 6

Újabb katonai szerződések és a leszerelés ügye

— Külpolitikai figyelő —

A világpolitika frontján ismét mozgalmas események zajlanak le. A lapok az összetorlódó eseményekben kénytelenek a pusztá regisztrálásnál maradni, ami természetes is, mert hiszen a lejátszódó események olyan nagyjelentőségűek, hogy megvitatásukhoz mélyszéles providenciális és kritikai érzék kellene.

A számos esemény közül legközvetlenebbül az olasz-albán katonai szerződés és a jugoszláv-francia szerződés érdekel bennünket, amelyek közvetlen kihatással vannak a balkáni politikai viszonyok alakulására is és nyugtalansággal telítik meg az amugy is nyugtalan atmoszférát.

A francia-jugoszláv szerződés kétségtelenül meglepetésként szolgált a fascista Olaszország számára, amelynek vezérei mindezeig abban a hitben ringatóztak, hogy Jugoszláviát az albán szerződéssel fejhajtásra kényszeríthetik s minden zökkenő nélkül vihetik keresztül a Balkánra vonatkozó hegemonikus törekvéseiket. Érthető tehát, hogy Mussolini és vezérkara nyugtalansággal fogadja a francia-jugoszláv szerződés perfektuálását, amely azt jelenti, hogy Jugoszlávia, amennyiben Olaszország imperiálista törekvései a Balkánon a cselekvés stádiumába jutnának, Franciaországot vonultatja fel a maga védelmére. A francia-jugoszláv szerződés egyébként végleg betetőzi azokat az ellentéteket is, amelyek Jugoszlávia és Franciaország között eddig láppangva fennállottak. Most már egészen nyílt a hangulati ellenségeskedés Olaszország és Franciaország között és kétségtelen, hogy ez a feszült atmoszféra a két nagyhatalom között előbb-utóbb éreztetni fogja hatását a világpolitika kedvezőtlen alakulásában.

Amiről évek óta beszélnek: a leszerelési konferencia összejövetele küszöbön van. Mindezeig a leszerelési konferencia legfőbb akadályaként a szovjetek imperiálista magatartását emlegették s most a világ legnagyobb ámulatára maga Oroszország az, amely reális javaslattal igyekszik a leszerelés ügyét megvalósítani. A távirati ügynökségek egyhangú beszámolója szerint Oroszország 50 százalékos leszerelést fog ajánlani az európai nagyhatalmaknak, amelyek közül Anglia korántsem örül ennek az ajánlatnak, mert különböző machinációkat sejt mögötte. Bizonyos mértékben ugy is hat ez a Genfben összeülő leszerelési konferencia, mintha az Anglia és Oroszország között lefolyó csöndes háború egyik offenzívája volna, amelyben a vesztes felek alighanem a többi nagyhatalmak lesznek. Eddig Oroszország kapcsolódása a Népszövetség életéből volt a gátló ok, most alighanem a bekapcsolódás lesz a baj oka. A latin közmondás, mely szerint két veszekedő között a harmadik örül, ezuttal alighanem a következő változtatban lesz érvényes: Két veszekedő között a többiek fog-nak sirni...

A szovjet válságáról beszélnek mindenütt s a vérmesebb fantáziák már a polgárháború véres árnyát vetítik a történelem falára. Az egész világ ideges nyugtalansággal és borzongással gondol egy újabb oroszországi polgárháború eshetőségeire, de a jelek szerint mindez csak hisztérikus tünet: a valóságban Oroszországban sincs egyébről szó, mint ellenzéki küzdelmekről, amelyeket a hatalmon lévő kormány maga eszközeivel akar letörni. Trotszkijék küzdelme kétségtelenül teoretikusabb és lendületesebb irányu, mint a Stalinék konszolidációért és megmaradásáért küzdő irányzata, de a realpolitikát mégis Stalinék csinálják, akik

ideák helyett a paraszti tömegekre támaszkodnak, mint egy agrárius állam igazi támaszaira. S hogy Stalinék realpolitikát csinálnak, ezt az a türelmesség igazolja, amellyel Trotszkijék ellenzékeskedését elnézik abban a tudatban, hogy övék a hatalom s amit Trotszkijék csinálnak, tulajdonképpen izgató temperamentumu emberek handabandázása, akik, miután elestek a hatalomtól, újabb teoriákkal akarják kárpótolni magukat és multjukhoz hiven szívesen vállalnák újabb martirumok sorozatát is. Stalin paraszti okosságát bizonyítja, hogy ezt a kis szívességet nem hajlandók megtenni Trotszkijéknek, mert jól tudják, hogy a martirium akkor is hatalmas fegyver, ha mögötte nem állanak realitások.

Lloyd George fifikája és ravaszsága — úgy látszik — áttör minden gátakon és bár nem dolgozik bombákkal, sem nagy harci lendületekkel, de tüsurásai mérgeztettek és hatékonyak. Lloyd George, aki mint az angol

liberális párt főnöke, mindezeig a munkáspárttal kacérkodott, nyilván azzal a céllal, hogy ezzel együtt kerüljön hatalomra, gondolt nagyot és lord Rothermeréhez csatlakozott, aki megígérte neki, hogy hatalomra juttatja. Ez is idők jele és ez is annak bizonyossága, hogy Európa jelenlegi vezérlo politikusai füttyölnek minden elvi hűségre, hűségüket csupán egy irányban koncentrálják: a hatalom szeretetének irányában. Lloyd George most már nem tartja szükségesnek, hogy a munkáspárttal, vagy akár saját pártjával is kollaboráljon — és cserbenhagyva pártjának programját, évtizedes tradícióit az angol konzervatív párt legreakciósabb vezéréhez, lord Rothermeréhez csatlakozik. Ha hatalomra kerül, úgy egy csapásra két legyet üt agyon: megsemmisíti a konzervatívok baloldali szárnyát és egyben elfli a hatalmi lehetőségektől a munkáspártot is. Hiába — ez az eset is élénk dokumentuma — hogy a ravaszság hatalmasabb minden becsületnél és minden igazságosságnál.

A liberális és nemzeti parasztpárt tárgyalásait meghiusulnak tekintik

Bratianu Vintila állítólag a parlament feloszlatását is felajánlotta, de a nemzeti parasztpárt a teljesen szabadválasztásokhoz ragaszkodik

(Bucuresti-Bukarest, november 29. Az Új Kelet tudósítójától.) A politikai helyzet még mindig teljesen zavaros és a káosz, amelyet Bratianu hirtelen elköltözése okozott — csak kombinációk ködös, víziószertü sziluetjei bontakoznak ki egyelőre. A harc folyik még egyelőre, tárgyalások, találkozások egymást követik, de a parlament csak december 7-én nyílik meg és addig aligha dől el, vajjon Bratianu halála az általa kreált rendszer azonnali bukását is jelenti, vagy a liberális párt fenn tudja-e tartani magát.

Ma délután egy Titulescu-kormány lehetőséget dobtak be a közvéleménybe. A külügyminiszterre várna az a hivatás, hogy poszibilis személyével a „Sacre Union“-t, a Maniuval

való szent megegyezést nyébetüsse, Bratianu Vintila pedig a liberális párt átszervezésére szentelné erejét és képességeit. Ebben az esetben a pénzügyi tárcát is Titulescu tartaná meg, Duca a külügyek élére kerülne és Argetoianu belügyminiszterre avansálna. Tatarescu távozását biztosra veszik, helyét Jean Valjean fogja betölteni. Annyi bizonyos, hogy egy héten belül kormányátalakítás lesz. S assu végre megkapja az Argetoianu előléptetésével megürülő földmívelésügyi tárcát.

Maniu és Titulescu ma délután ismét találkoztak a külügyminiszter lakásán, aki lassan kigyógyul náthájából. Erről a találkozásról azonban még semmi nem szivárgott ki.

Bratianu Vintila állítólag hajlandó kiírni a választásokat, de csak közös listák esetén

Bucuresti-Bukarest, november 29. A mai nap folyamán Bratianu Vintila miniszterelnök megteszi formális ajánlatát Maniunak kollaborációs kormány alakítása végett. Hír szerint a liberálisok ajánlata elfogadja az új választásokat, azonban közös listákhoz ragaszkodik, amelyek csekély többséget biztosítanak a liberálisoknak. Amennyiben az ajánlat tényleg ezeket fogja tartalmazni, úgy a tárgyalások meghiusulása biztosra vehető.

A „Dimineata“ értesülése szerint a nemzeti

parasztpárt hivatalos visszautasító válasza után a kormány átalakul. A kabinet vezetőtagjai megmaradnak eddigi tárcáiknál, a többi tárcánál azonban cserék és változások lesznek és Mrazek ipar- és kereskedelemügyi miniszter átadja a helyét valamelyik politikusnak. A hadügyi tárca végleges betöltése fölött sem döntöttek még.

A „Cuvantul“ hivatalos forrásból nyert értesülése szerint Bratianu Vintila tegnap este hosszabb megbeszélést folytatott Presan tábor-

Szerdán is **Csattan a csók**
Csütörtökön is **Csattan a csók**
Vasárnap is **Csattan a csók**
A MAGYAR SZINHÁZBAN

nokkal, Duca belügyminiszter pedig Barbu Stirbeyvel tanácskozott.

A „Dreptatea”, a nemzeti parasztpárt hivatalos orgánuma foglalkozik a politikai helyzettel és nyilván illetékes felhatalmazás alapján visszautasítja egy nemzeti, vagy kollaborációs kormány eszméjét, mivel a felfogások különbözősége folytán ilyen kormány sem nem lehetséges, sem nem hasznos, sem nem életképes. Egy koncentrációs kormány a jelenlegi parlamenttel lehetetlenség, mert a nemzeti parasztpárt nem ismeri el törvényesnek a jelenlegi parlamentet, de ha — ami lehetetlennek látszik — mégis megvalósulna egy kollaboráció, ki garantálhatná a vállalandó program megvalósítását, amikor csak az egyik párt van kép-

viselve a parlamentben. Egy ilyen megegyezés bizalmatlanságot keltene a néptömegekben. Mindezeknél fogva a nemzeti parasztpárt teljes egyetértésben Jorgával a parlament feloszlatását és az új szabad választásokat tekinti a krízis egyetlen megoldásának és azt hiszi, hogy a párt Jorga közreműködésével egyedül van hivatva ezeket a választásokat vezetni, mert nem lehet bízalma a választási koncentrációs kormányokban a Stirbey-kormány tapasztalata óta. A nemzeti parasztpárt követeli kormányrajutását, mint nemzeti szükségességet.

A „Lupta” és „Adeverul” azt hiszik, hogy Bratianu Vintila és Maniu mai találkozásával véget ér a közeledés kísérlete és a koalíciós kormány eszméje végleg meghusult.

Duca testvéri csók keretében adta át Bratianu Vintilának a pártelnöki széket

(Bucuresti-Bukarest, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Távirati jelentéseink alapján beszámoltunk már a liberális párt elnökválasztó üléséről, amely Bratianu Vintilát ültette az elhunyt Bratianu Jonel örökébe. Az elnökválasztó ülés érdekes epizódjairól itt adjuk bukaresti munkatársunk érdekes cikkét.

A Calea Victoriei közepén a liberális klub kétemeletes palotájának ajtajában két dektív állít meg. Fűrészszemekkel vizsgálják át igazolványomat és az egyik utánam rohan a lépcsőkön. Az első emelet süppedő fotójökökkel megrakott termében most készül átvenni a Floricában örök álmát alvó Bratianu Jonel örökségét az ország új miniszterelnöke: Vintila Bratianu.

A terem zsúfolva van. A kormány összes tagjai, vagy tiz volt miniszter (mennyit kormányoztak a liberálisok — egy egész kormánygarnitúra kitelne belőlük!) Jean „Tehas”, Florescu volt igazságügyminiszter, akit „arany-szájúnak” neveznek a liberálisok, azután Mosoiu tábornok, Dissescu, Chirculescu, V. Sassu, Oromolu, Derussi, Saveanu, Xenii, Pangratti és még néhány volt és leendő miniszter. Az elnöki

SELECT MOZGÓ
december 2-iki kezdettel mutatja be
Napoleon
nagy film II. és utolsó részét

székben — a súlyos örökség szimbólumában — most Orleanu volt kamarai elnök ül.

Százegy választó — választás nélkül

Liberális megyei szervezeti elnökök töltik meg a termet. A választók száma összesen 101. De itt választásról szó sincsen, ezt tudja mindenki, ez a gyűlés egyszerű formalitás csupán, amely kifelé zajlik le, mint egy tragédia utolsó felvonása, felhuzott kurtina előtt. A választásokkal járó szenvedélyek a véleménykülönbségek viharos kirobbanásai nem itt zajlanak le, hanem a legbelső vezérkar tagjai között, párnázott ajtó mögött. Ez egy parádé csupán, amely jelen vannak a sajtó képviselői is, hogy a közvélemény hadd tudja meg, milyen egyszerű egység, milyen káprázatos fegyelem és egyontetűség uralkodik a liberális pártban.

A fait accompli

Mert erről van szó. Az elnökséget folyó harc, a szívós és elkeseredett küzdelem — már eldőlt. Duca belügyminiszter, a jelölt, vesztésként hagyta el a csatatér. Nemcsak a Maniulescu-ellei kampány fiaskója miatt, nem is egészen azért, mert Bratianu Jonel utolsó kívánságának kívántak a liberálisok eleget tenni. Bratianu Vintila elnöksége és a választás nem a belső szükségességéből és józan politikai megfontolásból fakadtak, de igenis azért, hogy a liberális párt megfeszítse a világ előtt politikai erejének izmait, hogy fentartva annak a dicsőségnek a látszatát, amelyet Bratianu Jonel adott a párt köré. És nem igazak azok a híres elvek, hogy mindaz, amit két nagy Bratianu egy emberöltőn keresztül felépített, össze fog omlani, mint a kártyavár.

A heroikus gesztus

És el kell ismerni, hogy ebben a heroikus igyekezetben a liberális párt valóban felemelkedni tud produkálni. Ime, az elbukott elnökjelölt, Duca belügyminiszter maga ajánlja a párt elnökéül a riválist. Sőt. Azt is kijelenti, hogy a liberális párt fegyelme nem ismerte soha az elnöki székekért való harcot. Ez a párt tradícióival nem egyeztethető össze. És ezért ő ma, midőn Bratianu Jonel művének folytatása fölött döntenek a százegy, egyetlen alkalmas embert talált erre a posztura: Bratianu Vintilát. Dörgő hurrá, éljen, egy öszbevegyülő szakállu, rezignáltan mosolygó embert éljenez a párt és Bratianu Vintilát, Orleanu a liberális párt elnökéül jelenti ki. Egyhangú választás alapján. Pedig a jelenlévők tudják mind, hogy mi minden játszódott le közben Duca lelkében, pedig nem egy hurrázó van itt a teremben, aki Duca diplomáciai képességeit, erélyét, simulékonyságát, európai kulturáját szeretné látni szenvedélyes, makacs, semerre sem posszibilis (leokévéské kifelé) és abszolút korrekt Bratianu Vintila helyett. De ime viharfelhők gyülekeztek a párt fölé, az ellenzéki lapok Bratianu bukásánál a bratianizmus likvidálásáról irnak. Meg kell mutatni a világnak, hogy mindez nem igaz.

A testvéri csók

És Duca így szól Vintilához:

— Az ön kezébe tesszük le a párt zászlaját, amelyet apja és bátyja annyi dicsőséggel hordott — és hisszük, hogy ön is ugyanolyan dicsőséggel viszi tovább!

Szívfacsaró jelenet következett ezután. Vintila Ducához lépett, a két kar egymásba fonódott és csók csattant el a Vintila arcán. Odakint az utcán rendkívüli kiadásokban az ellenzék előretörését hirdetik a rikkancsok, a polgári demokrácia rohamléptekkel siető győzelmét a plutokratizmus, a semmit sem tanuló, merev konzervativizmus fölött, elavult rezsimnek és rendszerek fölött új, jobb gazdasági és szociális rend kiépítését, de a liberális párt tanácskozó termében egy csók, égő, csattanó, történelmi csók megállította az idők folyását.

A liberálisok vezére Vintila lesz. A fegyelem felülmulhatatlan (íme Duca hősies önfeláldozása) és minden a régi maradjon. Maradjon a politikai és gazdasági koncepciók, hadd tomboljanak az új idők viharai az ajtókon. És a liberális párt éljen. Bratianu marad, hogy szimbolizálja ezt a kontinuitást a külföldnek és az ellenzéki pártoknak egyaránt. A szemekben azonban a holnap réveteg bizonytalansága csillog... Mi lesz?

URANIA-MOZGO

Corrine Griffith* ismert művésznő
Egyiptomi éjszakák
legujabb filmben

Mon. Fanamet

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta fennálló

Triska I. cég

kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világ-márka vezérképviselője.

Zongorák

kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

KÖNYVASZORLEPAGE

december

NA

nagy

A „Studió” irodalmi vitaestje

H. G. Wells „William Clissold”
című regényéről

A hivatásos szkeptikusok, a mindent elretativizáló, a mindent agyonanalizáló cinikusok legnap este érdekes és elgondolkoztató jelenéssel találták szembe magukat: a kolozsvári Studió-társaság által rendezett irodalmi vitaest alkalmából olyan nagy közönség zsufolódott össze, olyan, a társadalom minden rétegéből való elemek tolongtak egy-egy állóhelyért, mintha valami fenomen bemutatkozója lett volna a kereskedelmi kamara dísztermében.

Pedig nem történt egyéb, mint néhány ember — hiúságból, vagy önfeláldozó lelkességből: mindegy — vitát rendezett egy nagyon is közösen forgó könyv megállapításai, illetőleg ennek írója felett s a vita iránti magafoku érdeklődés azt bizonyította, hogy mindazok a kérdések, melyek e könyvben felvetődtek, régen tul vannak a schöngéistok, patentirozott esztéták és intellektuek érdeklődési körén. William Clissold problémái, igenis, minden lakat, szellemi porkoláb-rendszer s az ezeknél szászorta veszedelmesebb, mert szirup-édes intellektuális kotyvalékkal leöntött „eredetiségek” ellenére, ma már a polgár, a kapitalista és a proletár egyöntetű problémái, mert az életre vonatkoznak, a mindennapra, amelyeknek szörnyű és kétségbejítő taposómalmában nem mindenki ér rá a „végső dolgok” egyedül üdvözítő kérdéseivel foglalkozni.

A William Clissold vitából, — melynek vezetése, lefolyása, a vitakozók mondanivalója szempontjából lehet kritikai megállapításokat tenni, sőt tenni is kell, — az kétségtelenül ki-tűnt, hogy a történelmi „légtüres tér” szivattyu-vezetőinek, a filozófia magaslatain kérődzőknek minden igyekezete ellenére — az emberek tudnak a dolgokról, magukon érzik a kor ostor-csapásait, melyeknek tipikus polgári értelmezője: William Clissold ur a maga módján ajánl el-hárító intézkedéseket. Természetes, hogy van-nak számosan, akik más elhárító intézkedése-ket szükségesnek — ezek azután, mint a teg-nap esti vitából ki is tűnt — kézséggel ve-szekednek egymással az üdvözítő kivitel mi-kéntje felől — ám az bizonyos, hogy az Idő kakasa már mindenki ablaka alatt elkiáltotta a hajtalt. Az álmosak átkozódnak és másik oldalukra fekszenek, mások, nehezen válva meg-meleg fekhelyüktől, intellektuális morfondiro-zásra adják fejüket, — a többiek pedig tényleg ébrednek és kimossák szemükből az álmot.

Tegnap este ezt a folyamatot láttuk megele-venedni a Clissold-vita alkalmából. Sok okos és kevésbé találó megjegyzés hangzott el, bizonyos nyugtalan temperamentumok lelkességüket azonosít-tották a lehetőségekkel, — de egyben mindenki megegyezett: a problémák aktuálisak és a struce-politika immár csak egyesek magánhasználatára való!

Bizonyos, hogy kevésbé feszült atmoszférában többet és igazabban hallottunk volna a clissoldi kérdésekről és bizonyos az is, hogy csak az ellen-érvek pergőtűzében kivított diadal rendelkezett volna igazi, benső értékkel. Ám, a közönség, amely hosszú évek alatt elsokott attól, hogy hangját hal-assa, — néma maradt és a „hivatásos” vitako-zókra bizta a vita eldöntését.

Hogy ez a vita a Clissold javára, vagy kárára dőlt el, — nem tudhatjuk, helyesebben erre vonat-kozólag csakis szubjektív megállapításokat tehetünk. Mi a viszonylagos tárgyilagosság szemszögéből csak annyit állapíthatunk meg, hogy a pro és kontra-érvek egyaránt nélkülöztek az elmélyültséget és a pro- és contra-érvek meglehetősen bátortalansággal és őszinteség-hiánnyal hangzottak el. Természetesen azt is le kell szögeznünk, hogy ez a bátortalanság és elmélyültség-hiány nem róható fel teljesen a vitakozók hibájaként, — inkább az adottságokban

SELECT MOZGÓ

december 2-iki kezdettel mutatja be

NAPOLEON

nagy film II. és utolsó részét

Szellemi munkások

kötelessége, hogy szervezetük működésének egyensúlyát biz-tosítsák. Az orvostudomány megállapította, hogy a leggazda-gabb táplálkozás mellett is elveszitheti a szervezet munka-bírását, tetterejét és rugalmasságát, ha nem viszünk a szer-vezetbe elegendő vitamint, mégpedig nyers állapotban, mert a főzés rendszerint elpusztítja a vitaminhatást.

ARNEA

vérképző és idegerősítő vitamintápszer

izletes, jóízű csokoládéban v. cukordragéban tartalmazza a szükséges vitaminokat, amelyek a szellemi frisseséget bizto-sítják, az idegrendszert erősítik, a vért szaporítják és a köz-érzetet élénkítik. Aki még nem ismeri, kérdezze meg orvosát.

Egy doboz ára 65 lei. Kapható minden gyógyszerárban.

lelik magyarázatukat.

És hogy ez a vita mégis jelentős volt és Er-dély izolált szellemi életében mégis étapot jelez, — ez annak a lelkes érdeklődésnek tudható be, mely korántsem homogén indulatokkal, de egyfor-mán erős intenzitással a közönség soraiba fészkelte be magát s kollektív élménnyé tette az individuális kiindulási megállapításokat.

A vita eldöntetlen maradt. De egy paradoxon kétségtelenül győzedelmeskedett, az, hogy — mint Oscar Wilde mondotta — amikor a kritikusok vi-

táznak, — az író nyugodt lehet, mert műve ha-tott. És tény, hogy Clissold ur, minden balhiedelme és tévedése ellenére — hatott, elgondolkoztat és nyugtalanít, erjedést hozott és magábaszállást, már pedig könyv számára — a modern ars poetica szerint, — ez a legnagyobb hivatás és író számára — tul esztétikán és kritikai megjegyzéseken — ez a legnagyobb dicsőség. A részletek kérdése és a megvalósítás felada ugyanaz nem az író, főleg pedig nem Clissold ur feladata. Azt elvégzik mások.

(s. l.)

Rockefeller kétmillió dollárt adományozott a Palesztinában felépítendő archeológiai muzeum számára

(Jeruzsálem, november 29. Az Uj Kelet tu-dósítójától.) John D. Rockefeller, a híres ame-rikai multimilliomos kétmillió dolláros alapít-ványt tett egy Palesztinában föllállítandó mu-zeum berendezése és karbantartása javára. Az alapítvány az utóbbi évek legnagyobb ilyen természetű adománya és kétségtelen, hogy a tudományos történelmekutatást és ezzel az álta-lános progressziót nagy mértékben fogja elő-segíteni.

Az alapítványról John D. Rockefeller a kö-vetkező levelet intézte Plumer marsallhoz, Pa-lesztina kormányzójához:

„Kedves Plumer lordom! A chicagói egye-tem Keleti intézetének professzora, James H. Breasted közölte velem, hogy a Palesztina-kormány egy régészeti muzeum felállításának tervével foglalkozik és pedig a következő be-osztással:

1. A Palesztina-kormány megvásárolja a muzeum céljaira azt a telket, amelyet Karmel Shikh néven ismernek és amely a Jeruzsálem városfalától északkeletre fekszik nyole acre területen.

2. Az új muzeum gyűjteményei tel fogják ölelni mindazt az anyagot, ami hozzájárul a palesztinai emberiség multjának kikutatásához. E célból igénybe kell ugyan venni mindazokat a természeti forrásokat és anyagot, ami a természettudományok körébe tartozik, de abban a mértékben, ahogy azok az emberiség életé-nek multjához kapcsolódnak. Szóval a muzeum archeológiai intézet legyen, nem pedig termé-szettudományi muzeum.

3. A muzeum felállításáért a Palesztina-kormány vállalja a felelősséget, további keze-lése szintén a kormány felelőssége mellett tör-ténik és pedig egy nemzetközi tanácsadó-bizott-ság támogatása mellett abban a formában, amelyet a Palesztina-kormány leghelyesebb-nek talál.

Nagyon örülök, hogy a muzeum felállításá-hoz, berendezéséhez és fentartásához kétmillió dollárral hozzájárulhatok. Ez összegnek leg-utolsó részletét 1931 január elsejéig fogom folyósítani.

Legjobb kívánságaimat küldöm Önnek a na-gyon érdekes tervhez és maradtam őszinte hive John D. Rockefeller.

Lord Plumer Rockefellerhez a következő vá-laszt intézte:

Igen tisztelt Rockefeller ur! A kormány és Palesztina népének nevében engedje meg, hogy megköszönjem az Ön nagylelkű adományát, amellyel hozzájárul egy Jeruzsálemben felállít-andó archeológiai intézet építkezéséhez, felsze-reléséhez és fentartásához. A muzeumot az Ön levelében részletezett tervek szerint fogjuk fel-építtetni és fentartani.

Biztosíthatom Önt, hogy adománya nagy elismerést fog kelteni széles körökben és két-ségtelen, hogy ez az adakozás messzemenő és tartós áldására válik Palesztinának.

Őszinte tisztelettel

Lord Plumer.

URANIA MOZGÓ

Corrine Griffith ismert művésznő

Egyiptomi éjszakák

legújabb filmben.

Mon. Fanamet

Zongorák

A világhírű WIRTH bécsi és angol mechanika-val. Bösendorfer, Hofmann, Productiv Genossen-schaft, Stelzhammer stb. stb. zongorák és Piani-nók igen olcsó árban kerülnek eladásra

részletre is - Rosenberg zongorarakar, Cluj

Calea Victoriei 5. Bösendorfer és Wirth gyárak vezérképviselete. — Zongora és pianino ládák olcsón eladók

Columbia gramofon és lemezek

Révész Ernő, -- Targu-Mures

KOTTALEPAGE Kérjen jegyzéket

A modern technika csodái

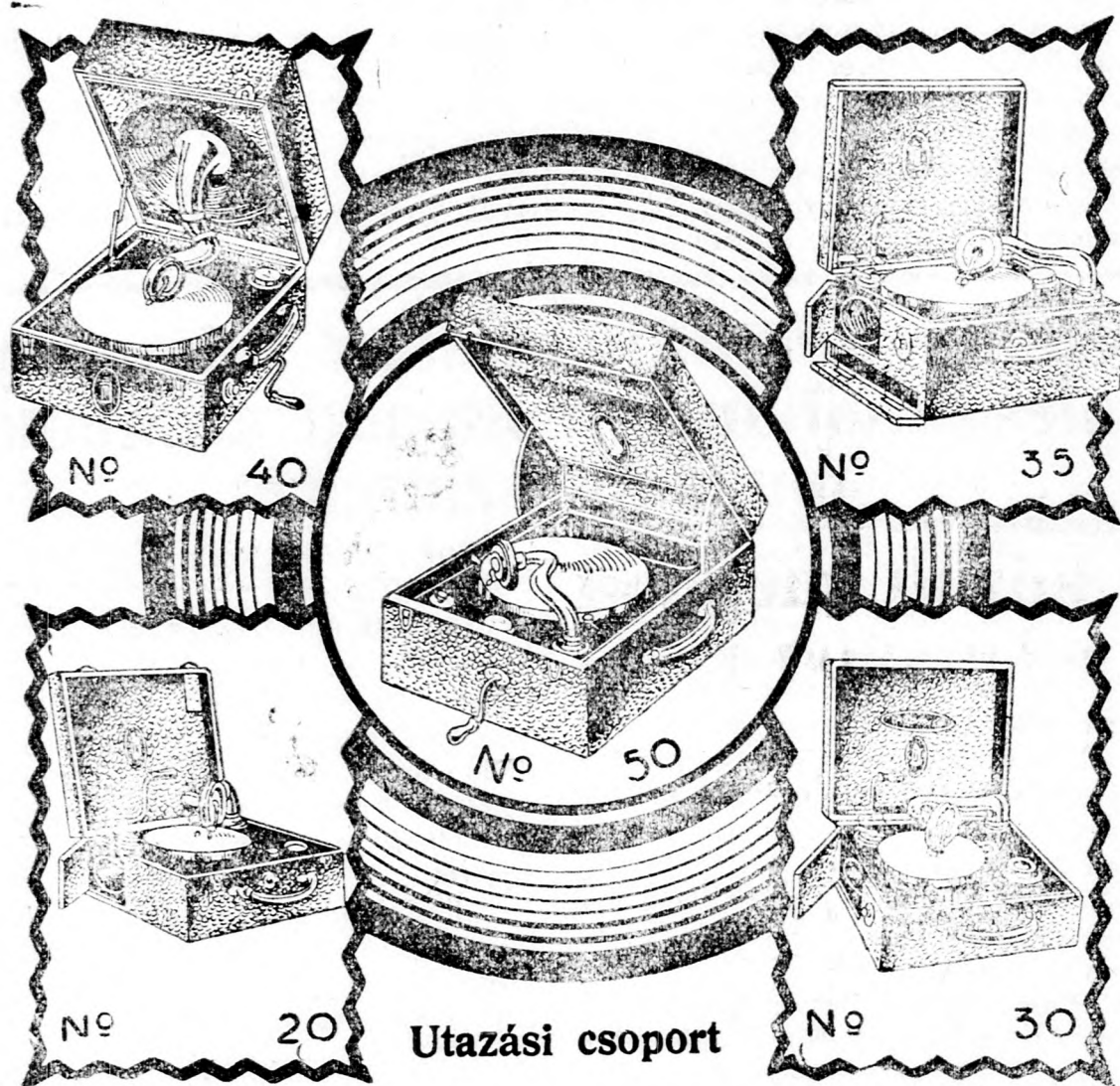
az

„Odeon”

International Talking Machine Company gyártmányai. A szakmában a kontinens legnagyobb vállalata a legtökéletesebb beszélőgépek (Gramofonok)

Ismert az egész világon.
Utolérhetetlen mindig

Alacsony árak!

Eladások havi részletre

Kivánatra ingyen katalógusok. Raktár az ország minden városában.

„ODEON“-művek képviselete és raktára Bucuresti, 79. Calea Victoriei 79. (vis-a-vis de Biserica Alba) Tulajdonos: **OSCAR NEGREANU**

Fiókok: BUCURESTI, Bulv. Elisabeta 1. (Grand Hotel Boulevard alatt)

CERNAUTI, Str. Romana No 11.

CLUJ, Strada Memorandului No 16.

A Bécsbe küldött francia rendőrbiztos szerint a Blumenstein-ügy gígaszi méreteket öltött

Reynauld szenátor újabb nyilatkozata

(Páris, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Ouverture szerint Perrier párisi rendőrbiztos és Lecene rendőrfelügyelő legközelebb Zürichbe utaznak, hogy Blumenstein fiát, akit ott letartóztattak, Párisba hozzák.

A Bécsben lévő Colombani francia biztos tegnap nyilatkozatot adott a Blumenstein-ügyvel kapcsolatos bécsi kutatásainak eredményeiről, hangsúlyozva, hogy az ügyvel kapcsolatban igen fontos nyomokat fedezett fel, amelyek szükségessé teszik, hogy Budapestre is leutazzon. Colombani a bécsi rendőrség tagjain kívül a Bécsbe érkezett Zdeborszky budapesti bűnügyi rendőrfőnökkel is tárgyalásokat folytatott. Blumenstein ügye Colombani szerint gígaszi méreteket öltött s azt a megjegyzést

tette, hogy Defallois szerepe az ügyben teljesen független Blumenstein szerepétől, mert Defallois a szovjet szolgálatában állott.

Páris, november 29. Reynauld szenátor a mai reggeli lapokban nyilatkozatot ad, amelyben beismeri, hogy Blumenstein és La Caze között létrejött kötvényeladási szerződés Bécsben lefoglalt példányra tényleg sajátkezűleg lett megfogalmazva. A lefoglalt irás azonban nem mondható szerződésnek, csupán szerződés-tervezetnek, amelyet Lecene La Caze részére készített. Neki semmi oka nem volt arra, hogy Lecenezere gyanakodjon. A tervezetet nyugodtan készítette el, mivel az ügy háttéréről fogalma sem volt. La Cazetól Reynauld az ügyvédi tanácsért semmi honoráriumot nem kapott.

Palesztina-miting Temesváron

Dr. Fischer József és dr. Nobel Sándor beszámolója a bázeli kongresszusról

(Timisoara-Temesvár, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt szombat este nagy és előkelő zsidó közönség gyűlt egybe Temesvárt a belvárosi zsidó hitközség székházának dísztermében a temesvári cionista helyi csoport által megrendezett Palesztina mitingre. A gyűlést Dr. Weil Adolf, a helyi csoport elnöke nyitotta meg és üdvözölte Dr. Fischer József elnököt, aki Kolozsvárról érkezett előadása megtartására.

Dr. Fischer József nagy rokonszenvvel fogadott előadása előtt román nyelven az elhunyt miniszterelnökről emlékezett meg. A megemlékezés után a gyász jeléül a gyűlést öt percére felfüggesztették. Ezután kezdte meg, Fischer József dr. nagyszabása előadását, amelyben többek között a következőket mondotta:

— A sokat emlegett palesztinai gazdasági krízist a nagy közönség előtt abszolút objektív megvilágításba kell helyezni. A Cionista Szervezet hét év alatt nagy teljesítményeket produkált Palesztinában. A rend és nyugalom helyreállt és kielégítőn enyhült az arabokhoz való viszony.

A Hadassza áldásos egészségügyi intézményei a közegészségi állapotokat nagy mértékben javították; a zsidó bevándoroltak száma több mint kétszeresére emelkedett; új és virágzó kolóniák keletkeztek. És magasnívójú kulturális intézmények létesültek, ideális héber iskolarendszer fejlődött ki, amelynek csúcspontján a héber egyetem áll. A héber nyelv ismét a zsidóság köznyelvévé vált és egyben mint hivatalos nyelv is elismertetett az országban. S mindezek betetőzése képen az új földön egy új embertípus, a rögöz kötött zsidó földmivelő típusa nőtt ki, amely a jövő zsidó generáció egészséges kifejlődésének legbiztosabb jelensége.

— Ha a fejlődésben átmenetileg, észrevehető is olykor-olykor némi ellanyhulás, ebben semmi rendkívüli nincs, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az egész világot megrendítő általános gazdasági krízis alól Palesztina sem maradhat mentes. Kétségtelen azonban, hogy a krízis csak átmeneti és gyors leküzdése elsősorban a galuth zsidóságának áldozatkészségétől függ.

Előadása végén Fischer József dr. felhívja a temesvári zsidóság figyelmét arra, hogy a napokban Erdélybe érkezik dr. Chaim Weizmann egyetemi tanár, a Cionista Világszervezet elnöke és a Palesztina kormányzat mellé a népszövetségi mandátumban kirendelt Jewish Agency elnöke, akinek nagyrészt köszönhető a Balfour-deklaráció is.

Weizmann, — mondotta — mint azt legutóbbi palesztinai tartózkodása alkalmából bejelentette, — kezébe vette a vándorbotot, országról országra és városról városra járva, hogy figyelmeztesse a zsidóságot a nagy történelmi feladatra, amelynek véghezvitele reá vár. Nem elég az, ha Weizmann személyében megtisztelő külsőségekkel fogadjuk, mert mindenkinek kötelessége ez alkalmat arra felhasználni, hogy a Keren Hajjeszódra, tehát arra az alapra, amely a nagy palesztinai művet építi, tehetőségéhez mérten adózzon. Csakis ezzel a hódolattal tehetjük magunkat méltóvá ahhoz, hogy részesei legyünk annak a történelmi feladatnak a megoldásában, amelynek Weizmann egész életét szentelt s amelynek szolgálatában a jelenkori zsidóság legnagyobb élő vezéralakja közénk jön.

Dr. Fischer József előadását a közönség szüntelen nem akaró óvációkkal honorálta.

Utána dr. Nobel Sándor beszélt a bázeli kongresszuson szerzett impresszióiról.

Nehéz helyzetben — ugymond — vonultak fel a delegátusok a kongresszusra, valamennyire reánehézedett a palesztinai gazdasági helyzet sulya. De amint Weizmann beszélni kezdett és a kongresszusra váró nagy feladatok jelentőségéről szólt, szavainak varázsa alatt egybetömörültek a kongresszusra a világ minden részéről egybesereglett képviselők és érezve a zsidó szolidaritás erejét és nagyságát, a gonddal terheltég nyomasztó tudata hatalmas és cselekvésre kész elhatározásra változott. Markáns vonásokkal rajzolta meg Chaim Weizmann alakját és reámutatott romániai látogatásának rendkívüli jelentőségére.

Majd lelkes szavakkal buzdította Temesvár zsidóságát, hogy teljesítse kötelességét a Palesztina-alapokkal szemben.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után dr. Weil bezárta a gyűlést, amely után Temesvár cionista társadalmának vezetői barátságos együttesben még sokáig együtt maradtak az illusztris kolozsvári vendég tisztelőit.

Hón

Kelet
laue
ered
már
halál
lyén,
donj
törvé
hogy
haner
az eg
tatta
fojta
rás m
jából
állott
határ
közig
zajlot
A
azon
vasip
lyükk
mári
rende
hivata
gezni
rende
miutá
ő meg
vel ez
épitet
előtt
összer
végén
hogy

(Bu
jától.)
hitközsé
A 70
Csengen
távozni,

a

és mire
a beáll

Léd

feltűnés

határain

igen ére

Dunántú

Ifjúkorá

tikárja

birtokár

jogi dok

dett mé

összejá

zött Buc

A z

szerepel

öt válas

Ezen a

azok lez

sulyos t

S E

N

Pl

Szatmármegye bünvádi feljelentést tett és polgári pert indított a szomszédos Szilágymege ellen

Hónapok óta tartó harc a két megye prefektusa között a nagykárolyi megyeházáért

(Satumare-Szatmár, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A két évvel ezelőtt a parlamentben elfogadott új közigazgatási törvény eredményeként könyvelhető el a szilágymege-szatmármegyei prefektusok között most folyó élet-halálharc, amely a régi Szatmármegye székhelyén, Nagykarolyban levő megyeházának tulajdonjoga körül robbant ki. Az új közigazgatási törvény ugyanis Nagykaroly városát nemcsak, hogy megfosztotta Szatmármegye székhelyétől, hanem Szatmármegyéből teljesen kikapcsolta az egykori székvárost és Szilágymege juttatta. A közigazgatási törvény új rendelkezései folytán tehát Nagykaroly és a nagykárolyi járás márholnapra Szatmármegye érdekszférájából Szilágymege érdekkörébe jutott és így állott elő az, hogy a megváltozott új megyehatárok mellett egy rendkívül érdekes és a közigazgatási prakszisban is páratlan botrány zajlott le.

A közelmúltban adta ki a zilahi prefektus azon rendelkezését, hogy a nagykárolyi fém- és vasipariskoláit helyezték át ideiglenes lakhelyükkel a régi megyeházába. Ghetie dr. szatmári prefektus, zilahi prefektus kollégájának rendelkezésére egy rendkívül udvarias hangú hivatalos átiratban szükségesnek tartotta leszögezni azt, hogy az iskolák ügyében kiadott rendelkezései nélkülöznek minden jogalapot, miután a régi Szatmármegye megyeházára az ő megyéje tart igényt annyival is inkább, mivel ezt az épületet Szatmármegye összlakossága építette és a legutóbb is — három évvel ezelőtt — a régi Szatmármegye restaurálta az összerongált megyeházát. Ghetie dr. átirata a végén is odakonkludál, hogy dacára annak, hogy az új megyehatárok következtében Nagy-

karoly Szilágymegehez került, a város és a járás területén fekvő egykori szatmármegyei ingatlanokra és ingókra reflektál. Ezt az átiratot Szilágymege prefektusának újabb átirata követte, aki erősen tiltakozott Szatmármegye követelése ellen. Sőt minden tiltakozás ellenére, jelenlétében, avatták fel a nagykárolyi fém- és vasipariskolát a megyeházán.

Szatmármegye prefektusa ekkor újból figyelmeztette Szilágymege prefektusát elkövetett szabálytalanságára. Miután azonban erre semmi válasz nem érkezett Zilahról, Ghetie dr. szatmári prefektus a közelmúltban leutazott Nagykarolyba és levétette a megyeháza ablakait és ajtóit lecsukatta. Erre azzal válaszolt a zilahi prefektus, hogy ő is leutazott Nagykarolyba, ahol az ottani polgármesterrel és rendőrséggel kinyitatta a megyeháza ajtóit, hogy újból az iskolák rendelkezésére adja át az épületet.

Ez az ügy a napokban került Szatmármegye tanácsának plénuma elé, amely meglepetéssel vette hírül a szomszédos megye prefektusának eljárását. Egyebekben a megye tanácsa utasította a megyei főügyészt, hogy haladéktalanul tegye meg bünvádi feljelentését Szilágymege prefektusa, valamint Nagykaroly polgármestere és rendőrkapitánya ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és magánlakértés címen. A továbbiakban még azt is határozta el a megyei tanács, hogy Szatmármegye közönsége nevében polgári pert indít a szomszédos megye ellen azon a címen, hogy nem respektáltattak a szomszédos megye részéről Szatmármegye tulajdonjogai. A folyamatba tett mindkét per elé mind a két megye közönsége érthető kíváncsisággal tekint.

Tragikus körülmények között meghalt dr. Léderer Sándor, a pesti neológ zsidó hitközség elnöke

Közvetlenül hirtelen halála előtt Klebelsberg kultuszminiszterrel tárgyal a numerusz klauzusról

(Budapest, nov. 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Léderer Sándor dr., a pesti neológ zsidó hitközség elnöke hétfőn délután váratlanul meghalt. A 70 éves Léderer tegnap délután öt órakor Csengeri-uca 50. szám alatti lakásáról el akart távozni, de

a lépcsőházban hirtelen összeesett

és mire a kihívott mentők megérkeztek, már csak a beállott halált konstatahálták.

Léderer Sándorral, akinek tragikus halála nagy feltűnést keltett egész Magyarországon, sőt annak határain is túl, a magyarországi zsidóság egyik igen érdekes alakja tűnik le a közélet fórumáról. Dunántúli származású, amolyan zsidó dzsentri volt. Ifjkorában, mint állami tisztviselő, Baross Gábor titkárja volt, később azonban visszavonult családi birtokára. A gazdálkodás mellett megszerezte a jogi doktorátust is, de ügyvédi praxist nem kezdett még akkor sem, amikor bizonyos körülmények összejátszása folytán elszegényedett és visszaköltözött Budapestre.

A zsidó közügyekben akkor kezdett sűrűbben szerepelni, amikor Székely Ferenc elnöksége alatt őt választották meg a neológ hitközség alelnökévé. Ezen a téren, különösen a forradalmi időkben és azok lezajlása után, voltak kétségtelen érdemei, de súlyos tévedései is.

SELECT-MOZGO

December 2-iki kezdettel mutatja be

NAPOLEON

nagy film II. és utolsó részét

Az októberi forradalom után került dr. Léderer Sándor a hitközség élére

és az ő elnökségéhez fűződik többek között a zsidó hitélet megszilárdítása a kerületi beosztás megteremtésével, imaházak és jóléti intézmények létesítésével. Ugyancsak ő szerezte meg Amerikában az 1 milliós dollárköcsönt, amellyel anyagilag is talpraállította a hitközséget, valamint annak intézményeit, így például a zsidó gimnáziumot.

Léderer Sándor személye és tábora körül azonban, amely egyre jobban az „Egyenlőség” köré csoportosult, néhány ember befolyása alá került, mindvégig erős harcok folytak. A hitközség demokratikus ellenzéke különösen Lédererék nem tulságosan takarékos pénzügyi politikáját kifogásolta, azonkívül a hitközség kulturális tevékenységét sem tartották kielégítőnek.

Ujult erővel lángett fel a harc, amikor Léderer és hívei a zsidó gimnáziumban teljesen háttérbe akarták szorítani a héber nyelvoktatást

és emiatt a tanári kar egyrészt megfosztotta katedrójától. Nagy visszatetszést keltett dr. Léderer Sándornak a parlamenti választások és az Adler Lajos halálával megüresedett főrabbi állás betöltése során tanúsított magatartása, amely az ellenzék koncentrikus támadását vonta maga után és nyílt titok volt, hogy a Léderer-rezsim már nem sokáig tarthatja magát.

Az első időkben merev ellensége volt a zsidó nemzeti megújulásnak, a hebraizációnak, sőt a Palesztina munkának is. Emiatt legértékesebb bárányaival is összeütközésbe került. Végül azonban

dr. Léderer Sándor bizonyos fokig kinyitotta magát az „Egyenlőség” befolyása alól és több megértést tanúsított a zsidóság új és hatalmas céljai-

val, problémáival szemben.

Ez a megértés vezérelte akkor is, amikor kezébe vette a legutóbbi zavargások idején az egyetemekről kivert zsidó diákok ügyét. A zsidó főiskolai hallgatók ugyanis elhatározták, hogy mindaddig nem jelennek meg az előadásokon, amíg felelős helyről testi épségüket nem garantálják, azonkívül elhatározták, hogy küldöttségileg keresik fel gróf Klebelsberg Kunó kultuszminisztert, akinek előadják sérelmeiket és azok haladéktalan orvoslását követeljük tőle. Az eredeti terv azonban, hogy a küldöttség szombaton jelenik meg a közoktatásügyi miniszternél, változást szenvedett, mert

dr. Léderer Sándor meghívására szombaton este tanácskozára ültek össze a pesti, budai, óbudai és kőbányai hitközségek vezetői, továbbá az Országos Cionista Szövetség elnöke, a zsidó egyetemi tanárok, valamint a közgazdasági és tudományos élet zsidó kiválóságai.

Ezen a tanácskozáson a budapesti, debreceni, szegedi és pécsi egyetemek zsidó ifjusága egy-egy kiküldötttel képviseltette magát. Dr. Léderer Sándor elnöki megnyitójában kijelentette, hogy a magyar zsidóság együtt érez az ifjúsággal, majd a kiküldött főiskolai hallgatók előterjesztették jelentéseiket. Ezután több felszólalás hangzott el, így többek között beszéltek: Vészi József, Székely Ferenc, dr. Eulenberg Salamon, Vértes Emil, dr. Hajdu Marcel, Bánó Dezső, Weiler Ernő, Pfeiffer Ignác műegyetemi tanár, Marcali Henrik egyetemi tanár, dr. Szabolcsi Lajos és dr. Hevesi Simon főrabbi.

A felszólalások után elhatározták, hogy

a hi községek vezetőivel az élén, hétfőn a zsidó egyetemi ifjuság küldöttsége keresi fel gróf Klebelsberg kultuszminisztert,

akinek memorandumot nyújtanak át és abban azt kérik, hogy a zsidó egyetemi hallgatók az 1920. XX. törvények alapján nyugodtan tanulhassanak. A küldöttség ezután az országgyűlés mindkét házának elnökénél tiszteleg, akiknek szintén memorandumot fognak átnyújtani. A tanácskozásokon elhatározták még, hogy a zsidó országgyűlési képviselőházban, a zsidó fővárosi bizottsági tagok pedig a főváros közgyűlésén fognak interpellálni a numerusz klauzusz módosítása körül támadt rendezési kérdéseket illetően.

Hétfőn délelőtt azonban Klebelsberg magához kérette dr. Léderer Sándort, akivel hosszasan tárgyalt. Léderer nyilatkozott is a sajtónak ezekről a tárgyalásokról, amelyről a következőket mondta:

— A kultuszminiszter a leghatározottabban megismételte eddig ismeretes kijelentéseit. Különösen hangsúlyozta, hogy minden eszköze megvan arra, hogy az egyetemeken a rendet fentartsa.

Többet nem közölhetek, mert a tárgyalás bizalmas jellegű volt.

Az én felfogásom egyébként az, hogy a numerusz klauzusz Magyarország belső ügye, amelyet mi magyar zsidók kizárólag itthon, a parlamentünkben és törvényeink, jogaink alapján akarunk és fogunk megoldani. A külföld beavatkozását, legyen az bármennyire is jóhiszemű, tisztelettel elhárítjuk.

Ezt a nyilatkozatot a déli órákban tette Léderer Sándor és délután öt órakor már halott volt. Temetése valószínűleg szerdán fog végbemenni előreláthatólag imponáns keretek között.

SELECT-MOZGO

Napoleon

előadások kezdete 3, 6 és 9 órakor

Monopol Arta

Galsworthy

A Forsyte Saga

A huszadik század regénye. Az egész társadalom élete egy család történetében. Az új regényírás legelső remeke. — Füzve 612 lei, kötve 867 lei Há-kötet! utánvételt szallítja.

LEPAGE KOLOZSVÁR

Plüsch kabátok gőzölése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb CZINK-nél, Cluj

Ujra elhalasztották a kolozsvári törvényszék rágalmazási pörének tárgyalását

(Cluj-Kolozsvár, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék negyedik szekciójára ma délelőtt tárgyalta dr. Blasiu Alexandru törvényszéki jegyző rágalmazási perét.

A tárgyalást reggel 9 órakor nyitotta meg Crucin elnök, akinek kérdéseire dr. Blasiu előadja, hogy nem érzi magát bűnösnek. 1925 októberében Petrescu Leonida törvényszéki elnök behívta irodájába s ott szemére vetette, hogy mint jegyző különböző bűnügyekben üzleteket kötött Bohatiel tanácselnökkel karöltve.

— Ezután Sutut tanácselnök irodájába mentem — folytatta — és előadtam, hogy Petrescu elnök igaztalanul vádol. Sutut tanácselnök ezután kijelentette, hogy egyedül rajtam mulik helyzetemnek tisztázása.

— En erre írásba foglaltam mindazokat a tényálladékokat, amelyeket Bohatiel tanácselnökről tudtam. Sutut tanácselnök több ízben kijavította feljelentésemet, majd végül megsemmisítette azt.

— A bűnvádi feljelentéssel késlekedtem, mire Petrescu elnök elbocsátással fenyegetett meg, ha Bohatiel tanácselnök ellen nem teszem meg a bűnvádi feljelentést. Miután a legkülönbébb terroreszközökkel rávettek, hogy az intrikus szerepét magamra vállaljam. Petrescu elnök becsületszavára fogadta, hogy a feljelentést senkivel sem fogja közölni.

— Legnagyobb meglepetésemre néhány hét-

tel ezután Clonța irodaigazgató íróasztalában megtaláltam az általam benyújtott aktát, mely azonban nem volt hivatalosan iktatva. Clonța igazgatótól elvettem az aktát és szétéptem azt.

— Az ügyesség közokirathamítás miatt vádat emelt ellenem és le is tartóztattak. A fegyelmi bíróság azonban megállapította, hogy én csak eszköz voltam a Bohatiel elleni intrikának Petrescu és Sutut kezében és ezért felmentett. A bűnügyi vizsgálat tolyamán Sutut tanácselnök nevét nem emítettem, mivel Paron Elena törvényszéki tisztviselő felkeresett a fogházban s biztosított, hogy Sutut elnök szívén viseli érdekeimet. Ideiglenes letartóztatásomat azonban épen Sutut hosszabbította meg.

Ezzel befejeződött Blasiu jegyző kihallgatása és utána a bíróság Pastia bírót hallgatta ki tanuként.

Ezután következett volna Paron Elena kihallgatása, mire Birescu ügyész arra kérte a bíróságot, hogy rendeljen el zárt tárgyalást.

A védő dr. Giurgiu tiltakozott az ügyész javaslata ellen, de a bíróság rövid tanácskozás után mégis elrendelte a zárt tárgyalást. Dr. Giurgiu semmisségi panaszt jelentett be a végzés ellen.

A zárt tárgyalás befejezésekor Crucin elnök kihirdette, hogy a főtárgyalás megtartására új terminust tűz ki, amelyre beidézi Petrescu fel-függesztett törvényszéki elnököt is.

Máramarosszigeten

ujból kísért a szabadváros eszméje

(Sighet-Máramarossziget, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A máramarosi nyomorúság és már-már éhínséggel fenyegető gazdasági helyzet tulontul ismeretes az Uj Kelet olvasói előtt. Cikksorozatunk során az erdélyi közvélemény teljes betekintést nyerhetett ez-szomorú embersorsok keserveitől visszhangzó város minden nyomorúságába. Csak nemrégiben emlékeztünk meg arról az akcióról is, amely a rettenetes helyzet konszolidására Szigetet „szabadváros“-sá akarja tenni, hogy ezáltal az ipar és kereskedelem minden ágában a megélhetést jelentő sürgős-forgást lehetővé tegye. Szinte beláthatatlanok azok a prespektívák, melyek a terv megvalósulása esetén Sziget fejlődési lehetőségei előtt feltárnak. Az új határokkal Sziget elvesztette minden piacát. A megyét két-többször szeli a román-eseh határ és így a fogyasztó közönség is két részre szakadt. A határon innen maradt Máramaros fejlődését pedig már földrajzi fekvésénél fogva is megbénítja. A havasok által egymástól elkülönített községek között nincsenek utak, minden kisközség a maga kereskedelmi és ipari életét éli úgy, hogy a szigeti árak vevőközönség nélkül, a maga minimális piacára támaszkodva maradnak meg a szigeti iparos és kereskedő kezén, a legnagyobb nyomorba és teljes anyagi csődbe kergetik az adóktól és rossz politika minden terhétől is megnomoritott lakosságát.

A szabadváros reménye

A közterheknek a minimumra való csökkentését, rengeteg sérelem és baj orvoslását és számos kedvezményt, már régen kilátásba helyezte a kormány. A kedvezmények megvalósítására sehol nincsen olyan komoly szükség, mint Máramarosban. Az ország közvéleménye bizonyára fellelegzett a kormányigéretnek hallatára, Máramarosban pedig vegyes érzelmekkel tekintenek a kormány segélyakciójára. Annál jobban frappirozza azonban a szigetieket a szabadváros eszméje, amelynek ideológiája már minden ember agyába beidőzött. Mit is jelentene ez tulajdonképpen? Sziget városa kívül esne a vámterületen és úgy a cseh, mint a román vámzóna Sziget határain túl kezdődne meg. Sziget egyformán piaca volna a cseh és román árunak.

A kanaáni ígélet

A „Sziget szabadváros“ jelszó már heteken keresztül mint kanaáni ígélet kering Sziget levegőjében. A csábító jelszó félremagyarázhatatlanul azt kívánja leszögezni, hogy Sziget a

mai országhatárok mellett gazdaságilag teljesen a tönk szélére jutott. Az illetékesek tehát anélkül, hogy csorbát ejtenének Versaillesen és Trianonon az új etnikai határok megváltoztatásával akarják állítólag Szigetnek a régi egészségi és gazdasági fellendülést visszaadni. És valóban, kétségtelen az, hogy a mai Szigeten és ennek éhhalállal küzdők tizezre már nem segíthet más, mint az, hogy Danzig mintájára szabadvárossá deklarálják.

Mindenki a szabadvárosban bizik

Mondanunk sem kell, hogy a tekintélyes szerepet vívó állami funkcionárius által kiadott jelszó: a „szabadváros“ ideológiája, vagy mint ahogy azt a szigeti zsargon a maga nyelvére idomította, „Aschajne Idee von a Freistadt a la Danzig“ valósággal lázba hozta Máramarossziget lakosságát. Az óriási lelkesedés kapcsán ma már az a szituáció alakult ki Szigeten, hogy mindenütt: kereskedelmi és ipari körökben, kávéházakban és társaságokban a szabadváros eszméjét talán tulságosan is komolyan veszik. Divatos dolog erről a témáról polemizálni és a vita során hevülni az eszméért. Minden ember a majdani új helyzet mellett véli biztosítani existenciáját. Már-már olyan fanatikusai is vannak az eszmének, akik képesek birokra menni azzal, aki tagadja a szabadváros megvalósulását. Nem is csodálkozhatunk a tultengő lelkesedésen, mert Szigeten a nyomor már olyan elképzelhetetlen arányokat öltött, hogy az emberek kétségbeesve kapaszkodnak az utolsó szalmaszálnak ígérkező egyetlen lehetőségbe.

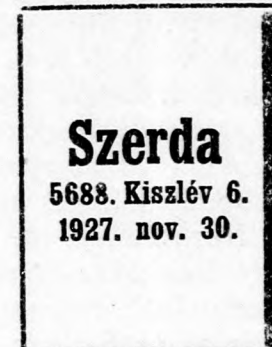
Örvendés számunkra az a hír, hogy Szigetnek szabadvárossá való nyilváníttása ügyében már komoly lépések történtek az illetékes hatósági és társadalmi tényezők részéről. Mihályi Gábor prefektus több ízben fogadta a gazdasági emberekből rekrutálódott küldöttségeket és az órákon keresztül tartó tárgyalások során abban állapodtak meg, hogy a nagykonceptiójú tervet memorandumban terjesztik az illetékes minisztérium elé. Megbízható értesüléseink szerint a megfogalmazott memorandum Mihályi közvetítésével már el is jutott a vonatkozó miniszterhez, aki állítólag az egész elgondolást magáévá tette. Az akció körül korportált hírek már azt is tudni vélik, hogy a szigetiek szívügye az egész kormány szimpátiáját kivívta.

Az ország közvéleményével együtt a legnagyobb érdeklődéssel várjuk a szabadváros ter-
vének sorsát. *Fried Miksa*

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felolós szerkesztő: Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A héber bankjegy

Jerusálem, november havában.

Az első novemberi napon Jerusálem zsidó lakói a szokotnál korábban keltek.

Jerusálemben a bankokat nem nyitják félkilenc előtt. Ezt mindenki tudja, azok is, akiknek különben nincs dolguk a pénztintézeteknél. A mai napon azonban jóval nyitás előtt nagy tömegek állottak a bankok ajtaja előtt: férfiak, nők, fiatalok, öregek, gazdagok, szegények. Állottak és tülekedtek.

Mindenki igyekszik korán bejutni a bankba. Némelyek, hogy a régi egyiptomi bankokat új pénzre cseréljék be, mások, hogy lássák legalább az új pénzt. Lássák és megtapogassák.

Mindenki az első között szeretett volna lenni. Az új Palesztina pénzt akarták látni, amelynek héber felírása van, zsidó történeti képek ékeskednek rajta és amely azon a napon az egyiptomi pénzt helyett került forgalomba.

A bankok pontos időben nyílnak ezen a napon is. A szolgálknak sok a dolguk. Mindenekelőtt szortirozzák a közönséget és elválasztják azokat, akik pénzüket beváltani jöttek azoktól, akik csak úgy megnézni szeretnék az új pénzt...

A pénztáros kinyitja a szekrényt és kiemeli a vaskazettát.

Nehéz munkája van a bankszolgának, amíg sikerül neki távortartani azokat, akik csak érdeklődnek.

Mechanikusan, lassan dolgozik a pénztáros. Éppen úgy, mint minden nap. A tömegnek azonban ugylátszik nincs ideje.

— Könnyű neki, ő már látta a pénzt és meg is olvasta.

A sorbanállók előrenyújtott fejjel, nagy szemmel nézik a vaskazettát és becses tartalmát.

Aki elsőnek váltotta be a pénzét, gyorsan távozni szeretne, de a kíváncsi zsidók megállítják, körülveszik.

— Ugyan kérem, nem akarok egyebet, csak a felírást. Mutassa kérem!

— Engedje, hogy megtapogassam!

— Engedje, hogy megnézzem.

Könyörögnek, követelőznek, a bankszolga is beleavatkozik.

— Micsoda mohó nép ez! Nincs idejük várni még egy-két percig?

— Ostoba ember — feleli egy haragos zsidó. Nem is tudja, mit beszél. Mohó nép vagyunk, akik 1800 évig vártunk az új Erec Jisrael-pénzre??

— Valóban — csodálkozik egy másik — csakugyan 1800 éve mult már el annak, hogy saját pénzünk volt?

— Bizonyos! Nézzen csak utána a történelemben. Barkochba óta ez az első héberfelírású pénzünk.

Egy öreg ember, lehet már nyolcvanéves, nagyon buzgón tülekedik, hogy meglássa a pénzt. Valaki odanyújtja neki az új egyfontos bankót.

Az öreg zsidó megindítóan olvassa a héber felírást, amely úgy szól, hogy ez a bankjegy törvényes fizetési eszköze Erec Jisraelnek. Reszkető kezekkel tartja az értékes pénzjegyet a kezében, szeméit az ég felé emeli és emelkedett hangon mondja: Sehechejanu vekijmanu vohigianu lazman haze.

— Amen — mondja rá az egész gyülekezet lelkesen.

Valaki a tömegből elmondja, hogy Nahaleban elhatározták, hogy az első zsidó felírású aprópénzt a Keren Kajemetnek ajándékozzák.

ZENELEPAGE Kérjen jegyzéket

örökre, ha **Fiatal marad MARIA S EPLŐ remet használ**

Mária-pouder 20 és 35 lei. Szappan 18 lei. Hatásért felelősség! Ára 35 lei. Három tégelyt díjmentesen küld a főlerakat: CSASZAR-patika, Targu-Mures

NAPI MUNKA
MŰTERMUNK
SZÜKSÉG
"fotof"

— Bomi gyárba, m zettiről ne Az egyik n hogy nem, löntegeése Sacco és V el. Ugy lát nem látták még ismeret rettagyár t expodálván, mazottak k de szerencsé vedett. A nyomozást i tesére.

— Fela börtön. Sze a régen üld kézrekeriten ment felgyu gyujtogatásr táriumot hi táriális bírós tát életfogy büntetés ki bíróság nem san elretten

— Eljeg Diciosanmarti helyett.)

* Értési megkezdött tása gyönyört lej kgonkben nyujtok. Ugy és galaci hala lettel Sallak

„W hó és sa

Mora zongorázók lisabb aján 175 Lei, I

Ka vá ba h i

Sportflane Mintás ru Prima céri színben Francia r minden Ripsz sző duplasze Tiszta gy divatszín Tiszta gy

Hel divatnag vár) Ca

500 leien 1/4dtz. szal

Vidél utánvét

NAPI MUNKÁJA UTÁN IS FELKERESHETI MÜTERMUNKÉT, HOGY KARÁCSONYI FÉNYKÉP SZÜKSÉGLETÉT MEGRENDELHESSE
„fotofilm” CLUJ, STR. REG. MARIA 6.
 TELEFON: 8-26

— Bombát dobta egy argentinai dohánygyárba, mert cigarettáit Saccoról és Vanzettiről nevezte el. Buenos-Airesből jelentik: Az egyik nagy argentinai cigarettagyár, hogy, hogy nem, elhatározta, hogy új cigarettakülönlegességeit a Bostonban nemrég kivégzett Sacco és Vanzetti anarchisták nevével nevezi el. Ugy látszik az argentinai anarchisták ezt nem látták jó szemmel. Tegnapelőtt eddig még ismeretlen egyén Buenos-Airesben a cigarettagyár telepén bombát hajított el, amely expodálván, óriási károkat okozott. Az alkalmazottak közül többen megsebesültek ugyan, de szerencsére halálos sérülést senki sem szenvedett. A buenos-airesi hatóságok széleskörű nyomozást indítottak a bombavetőkre keresésére.

— Felakasztás helyett életfogytiglani börtön. Szegedről jelentik: Vecsernyés Sándort, a régen üldözött haramiát, akit végül sikerült kézrekeríteni, statáriális bíróság elé állították, mert felgyújtotta elvált feleségének házat. A gyújtogatásra ugyanis Szeged környékére statáriumot hirdettek. Tegnap hirdette ki a statáriális bíróság ítéletét, amely szerint a banditát életfogytiglani fegyházra ítélték. A halálbüntetés kiszabását azért mellőzték, mert a bíróság nem látta szükségesnek az ilyen súlyosan elrettentő példaadást.

— Eljegyzés. Lőb Déra és Kohn Samu Dicioanmartin jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Értesitem** tisztelettel a közönséget, hogy megkezdődött az uradalmi hízalt élőhalak árusítása gyönyörű 1 1/2—3 kg-os példányokban ára 96 lej kgmonként, viszont árusítóknak árkedvezményt nyújtok. Ugyiszintén érkeznek hetenként friss cegei és galaci halak is, fogasharcsa, ponty stb. Tisztelettel Sallak Dezső, Calea Victorei 38.

„Wimpassing“
 hó és sárpicő a legjobb és legolcsóbb

Moravetz album 1928

zongorázóknak vagy hegedűlőknek a legideálisabb ajándék. Zongora album 43 zeneművel 175 Lei, hegedű album 26 zeneművel 75 Lei. Mindenütt kaphatók.

Karácsonyi

vásárunk árai olcsóbbak minden eddig hirdetett áránál.

Sportflanel, 75 cm. széles, szép mintákban 37
 Mintás ruhaflanel: 50 gyönyörű minta 49
 Prima cernabarchetek, 100 mintában és színben 58
 Francia ruhabárony, legjobb minőség, minden létező színben 88
 Ripsz szövetek, schottisch mintákban, duplaszéles 89
 Tiszta gyapjú női ruhászövet, minden divatszínben 145
 Tiszta gyapjú férfiszövet 140 cm. széles 235

Heller & Molnár

divatnagyruházában, Cluj (Kolozsvár) Calea Reg. Ferdinand No 15.

500 leien felüli vásárlásnál minden vevő 1/4 dtz. szalvétát kap karácsonyi ajándéknak

Vidéki rendeléseket utánvétellel azonnal szállítunk

Közgazdaság

Az Uj Kelet ingyenes üzletközvetítője

Adás-vétel, képviselet

Minden vállalkozás prosperitása attól függ, hogy milyen üzleti összeköttetéssel és vevőkörrel rendelkezik. A boldogulni akaró cégek igyekeznek is újabb és újabb üzleti összeköttetések teremtésével vevőkörüket úgy bővíteni, mint esetleg külföldre is kiterjeszteni, amire éppen az egyre súlyosabb viszonyok és a sokszor nagyon kíméletlen verseny kényszeríti őket. De nem minden kereskedő, iparos, termelő, vagy vállalkozó van abban a helyzetben, hogy újabb kereseti lehetőségeket keressen, árúját a megszokott helyi jellegű területen kívül eső körökben is elhelyezze, vagy a vállalkozásához szükséges árukat a maga lakóhelyén beszeresse. Mindent leginkább csak a tökéletes vállalkozások engedhetik meg maguknak, mert új nexusok teremtése nemcsak a körülményeken múlik, hanem

súlyos anyagi áldozatokat is igényel.

Magától adódik tehát egy olyan közvetítőszernek a szükségessége, amely a régóta érezhető hiányt megfelelően pótolja.

Ezt a nagyfontosságú közvetítői szerepet akarja betölteni az Uj Kelet új rovata, amely minden héten közölni fogja úgy a belföldi, mint a külföldi cégek üzleti lehetőségei ajánlatait, vagy igénylését.

Az Uj Kelet előfizetői részére teljesen díjtalanul

áll majd rendelkezésére új üzleti összeköttetések megteremtésében azzal a szétágazó apparátussal, amelyet erre a célra beállítottunk. *Csupán a levelezési költségek ellenében* az Uj Kelet díjtalanul vállalja a közvetítést mindazon esetekben:

1. Ha valaki belföldi cégekkel keres összeköttetést.
2. Ha valaki külföldi cégekkel keres összeköttetést.
3. Ha valaki exportálni akar valahová.
4. Ha valaki importálni akar valahonnan.

Még vajudik a nemzetközi cukorkartell megalakulása. Annak idején beszámolt az Uj Kelet a párisi tárgyalásokról, amelyeket a kubai kormány nevében Taraffa tábornok folytatott az európai cukorexportáló államok képviselőivel abban az irányban, hogy a termelés korlátozása mellett egy Londonban felállítandó eladási iroda útján egységesen irányítsák a világ összes cukorpiacait. A tárgyalások csak elvi eredményeket hoztak, míg praktikus téren az egyes delegátusok fentartották maguknak azt a jogot, hogy Kuba javaslatát megbízóikkal is jóváhagyassák. A csehszlovák cukorgyárosok kedden döntöttek ebben a kérdésben és mint hivatalosan közlik, ratifikálni fogják a párisi konferencia határozatait. Hollandia gyárosai helyeslik a cukortermelet megszorítását, de nem hajlandók a közös eladási irodához csatlakozni. Lengyelország viszont a répatermelés csökkentését nem hajlandó keresztülvinni. Szerdán egyébként Berlinben konferenciát tartanak

5. Ha valaki képviseletet akar vállalni, vagy képviselőket keres.

Ezenkívül hetenként megjelenő új rovatumk általánosságban is közölni fogja úgy a belföldi, mint a külföldi üzleti lehetőségeket, a különböző piacokon mutatkozó keresleti és kínálati viszonyokat. Később a rovatot új ágazatokkal is fogjuk kibővíteni. A minden esetben anyagi hasznot, sokszor azonban komoly egzisztenciaforrást jelentő üzletközvetítést csakis az Uj Kelet előfizetői vehetik igénybe teljesen díjtalanul.

Belföld

1. Kolozsvári cég tejfeldolgozó üzemekkel keres összeköttetést.
2. Csernovitzi cég kefe- és ecsetgyárakkal, szőr- és sertekereskedőkkel keres összeköttetést.
3. Dévai cég gyarmatáruiportőrökkel keres összeköttetést.

Külföld

4. Olasz cég romániai márványkereskedőkkel keres összeköttetést.
5. Bulgár cégek szömörécet ajánlanak bőrgyárak, butorüzemek és vegyészeti festékgyárak részére.

Képviseletek

6. Párisi selyemgyár bevezetett, szakmabeli és megbízható alképviseletet keres Erdély és Bánát részére.
7. Csernovitzi cég elvállalná bármilyen cikk képviseletét.

A fenti üzleti lehetőségek bármelyikére, a sorozatra való feltétlen hivatkozás mellett, az Uj Kelet akármelyik előfizetőjének megadjuk a szükséges felvilágosításokat, ha érdeklődő leveléhez felbélyegzett válaszborítékot mellékel. Ugyancsak díjtalanul továbbítjuk illetékes helyre az összes hozzátk beküldött referenciákat, valamint minden idevágó megkeresést és ajánlatot is díjmentesen közvetítünk az Uj Kelet előfizetőinek.

a cseh, német és lengyel cukorgyárosok és határozatukat a most Hollandiában tartózkodó Taraffa generállal fogják közölni.

Megint elhalasztották a monarchia háborúelőtti államadósságának rendezését. Párisból jelentik: Emlékeztet, hogy az osztrák-magyar háborúelőtti államadósságok rendezése ügyében összehívott októberi konferencia nem járt eredménnyel, mert az utódállamok nem akarták elfogadni a külföldi kötvénytulajdonosok követeléseit, habár ezek kompromisszumos megegyezést ajánlottak fel. A tárgyalások folytatását november 28-ára halasztották, de ezt a határidőt meg kellett hosszabbítani, minthogy a közben eltelt rövid idő alatt folytatott egymásközi tanácskozásokon az utódállamok kormányai nem tudtak megegyezni és ezért most Párisban tartózkodó képviselőik folytatják a megegyezési tárgyalásokat, amelyek néhány napot fognak igénybe venni. Ha ezek a tanácskozások rövidesen fognak eredményre vezetni,

Tőzsde

A piac, amely egész nap lanyha volt és üzletlenn, a délutáni órákban kissé megszilárdult.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3135—3136	—	—	490 1/4	3122	11015	13672	65076	1929
Newyork	161 1/2—161 3/4	51850	518 1/2	2542	161	57110	70910	3375	—
London	790—791	2529 1/2	252397	12402	789	2786	3460	18462	488
Páris	635—640	2040	208975	—	637	2247 1/2	2790 1/4	13275	393 3/8
Milano	885—890	2819	2818 1/2	13825	380	3105	3857	18365	543 1/2
Prága	477—478	1536 1/2	1536 1/2	—	480	1692	210130	—	298 1/4
Budapest	2840—2845	9075	9075	—	2828	—	12414	59080	—
Belgrád	—	913	913	—	286	1006	124830	5942	176 1/4
Bukarest	—	319	320	1565	—	353 1/2	436 3/4	2082 1/2	61 1/2
Varsó	—	5815	5820	—	1825	6405	7950	378 1/2	—
Bécs	2290—2295	7315	73 1/8	—	2280	8056 1/4	—	47605	—
Berlin	3880—3885	12385	12384	—	3865	13647	16936	80590	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 319, Páris 1565, Budapest: 353, Bécs 43675, Prága 20825.

SELECT MOZGO
Napoleon
előadások kezdete 3, 6 és 9 órakor
Monopol Artá

akkor még januárban ismét felveszik a tárgyalásokat a kötvénytulajdonosokkal is.

A likőr- és rumgyárak memorandumban kéri a bortörvény sérelmes rendelkezéseinek módosítását. A borhamisítás elleni törvény végrehajtási utasítása rendkívül megnehezíti a likörgyárak helyzetét. A Garofid-féle borhamisítás elleni törvényhez kiadott végrehajtási utasítás, amelyet már Bratianu Vintila kézzel írt el, több olyan új intézkedést tartalmaz, amelyek a törvényben nincsenek s amelyek rendkívül súlyosan érintik a rum- és likörgyártást. Egy ilyen új rendelkezés az, hogy rumot és likőroket ezután csak palackozott üvegekben lehet árusítani. A palackozással, dugaszolással stb. járó költségek nagyon megrágitják a likőrt és rumot, amelyet a városi munkások, különösen a teáboz használtnak. Ugyancsak nehezen keresztülvihető az a másik rendelkezés is, hogy a gyümölcsből lepártolt italok legfeljebb harminc fok erősségűek lehetnek. Nálunk ugyanis a pálinkák átlag negyven-ötvenfokos erősségűek és így kénytelenek lesznek a minőséget lerontani, ha a rendelkezésnek eleget akarnak tenni. A likörgyárak felterjesztést intéztek a pénzügyminisztériumhoz, amelyben rámutatnak arra, hogy ezeknek az intézkedéseknek a fentartása tönkreteszti a likörgyártást, amely ezidőig szerinte több ezer munkást és tisztviselőt foglalkoztat. A felterjesztésre a pénzügyminisztérium újabb tárgyalás alá vette a kérdést és remélik, hogy az intézkedéseit akképen fogja módosítani, hogy lehetővé tegye a likörgyárak további fennmaradását.

Iparpártolási kedvezmény. A november 27-én kelt 263. számú „Monitorul Oficial”-ban közzétett minisztertanácsi határozat értelmében Hartmann Sándor nagyváradi bőrönd- és bőrárúgyára megkapta az iparpártolási törvényben foglalt kedvezményeket.

Érdekes valorizációs döntések a román-osztrák vegyesbírósnál. A román-osztrák vegyesbírósnál legutóbb Párisban tartott tárgyalásán többek között foglalkozott egy osztrák cég romániai képviselőjének igénykeresetével, aki azt kívánta, hogy a háboru előttről származó követeléseit aranylejtben, illetve aranykoronában fizessék meg. A bécsi cég ezt megtagadta és csak papíreljben, illetve papirkoronában volt hajlandó az esedékes összeget kiegyenlíteni. A döntőbíró elutasította a felperes keresetét. Ugyanilyen értelmű döntést hozott a bíróság egy másik romániai cég ügyében, amely 1918-ban aranykoronában eszközölt előlegezési fizetés valorizált megtérítését követelte. Mindkét esetben a bíróság kimondotta, hogy a konkrét körülmények (mindkét perben a felek továbbra is üzleti összeköttetésben maradtak) tekintetbevételével a valorizációs igény nem is képezhetne volna döntés tárgyát, mert ilyen igények az adott esetekben jogilag nem is voltak emelhetők.

BARTÓK BÉLA
Román karácsonyi dalok zongorára 80 L.
LEPAGE zenemű - Cluj

GRAMOFON LEPAGE

Gyümölesfát

Összel ültessen! Éghajlatunknak megfelelő gyümölesfa és szőlőültványt legkiválóbb minőségben vásárolhat **TÓTHFALUSI és TSÁI** gyümölesfa iskolájában, Targu-Mures. Árjegyzék ingyen

Tápláló izletes

A **Bürger Gyárak** vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt sütőpasztát hoz forgalomba.

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a sütéménynek napokon át megőrzi. Tápláló, egészséges, a sütéménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad. Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy féhérsütéményben egyaránt. **Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.** Helyi képviselők az ország minden részében felvételnek

A cluji
„TACAMUL”

Ezüstárúgyárban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárral van ellátva

Sürgőnycim: „Tacumul” **Telefon 29.**
800-as finomság! Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Viszonteladónak: **„TACAMUL” Ezüstárúgyár, Cluj, Str. Memorandului 17**

Ingyen
„Petrolux”
csodafény - égőt kaphat,

ha alanti cimbe fordul **„PETROLUX” Timisoara, IV., Str. I. Vacarescu 28.** Vidéki képviselőket keresünk

Már 10 csehszlovákiaért (50 leiért) kaphat 1/8 csehszlovák sorsjegyet az I. osztályra
Ungár S. bankházánál
Bratiszlava (Csehszlovákia) Ventur-utoa 20.

Kis rizikóval	csak nálunk nyerhet	Nagy vagyont
---------------	---------------------	--------------

Főnyeremény 2 millió Kc (10 millió Lei). További nyeremények: 1.000.000 Kc, 700.000 Kc, 300.000 Kc, 200.000 Kc, etc. etc. — **Össznyereményérték: 60.000.000 Kc = 300.000.000 Lei.**
Sorsjegyek: 1/8 Kc 10 (Lei 50), 1/4 Kc 20 (Lei 100), 1/2 Kc 40 (Lei 200), 1/1 Kc 80 (Lei 400)
Rendeljen azonnal a kezdőhúzásokhoz! Fizetés a sorsjegy vétele után. Diszkrét szétküldés. — Húzás után azonnal küldjük a hivatalos nyereményjegyzéket.
Ügyes képviselők magas jutalékkal azonnal felvételnek

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

MAGYAR SZÍNHÁZ
Heti műsor

Szerda Csattan a csók. (Operette-ujdonság 3-adszor. Az elmaradt C. bérlet pótlása: 18. szám, C. Sorozatszám: 116.)
Csütörtök: Csattan a csók. (4-edszor. Az elmaradt B. bérlet pótlása: 19. szám, B. Sorozatszám: 125.)
Péntek: A szombatesti hölgy. (Ujdonság először. Poór Lilivel, Première-bérlet 17. szám. Sorozatszám: 126.)
Szombat: 3 1/2-kor. Hamlet. (Nyolcadik ifjúsági előadás igen olcsó helyárrakkal. Poór Lilivel, Táray Ferencsel, Janovics Jenővel. Bevezető előadást tart: Janovics Jenő dr. Sorozatszám: 127.)
Szombat 8 1/2-kor: A szombatesti hölgy. (2-odszor. Napi bérlet 20. szám, B. Sorozatszám: 128.)
Vasárnap 3-kor: Piroška és a Farkas. (Gyermekelőadás olcsó helyárrakkal. Sorozatszám: 129.)
Vasárnap 6-kor: A szombatesti hölgy. (Ujdonság 3-adszor. Sorozatszám: 121.)
Vasárnap 8 3/4-kor: Csattan a csók. (Operette-ujdonság 5-ödször. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 122.)
Hétfő: A szombatesti hölgy. (Ujdonság 4-edszor. Napi-bérlet 20. C. Sorozatszám: 129.)
Kedd: A szombatesti hölgy. (Ujdonság 5-ödször. Napi-bérlet 21. szám, A. Sorozatszám: 130.)
Szerda: Helge Lindberg a finn csoda-énekes hangversenye. (Bérletszűnetben. Mérsékelt emelt helyárrakkal. Sorozatszám: 131.)

A színházi iroda közleményei

Ma este és holnap este Csattan a csók. A legvidámabb és legszebb zenéjű operette-ujdonsága Csattan a csók szerepel a színház ma esti és holnap esti műsorán. Soha még annyit nem tapsolt és nem ujjazott a közönség, mint a Csattan a csók előadásai alkalmával. Minden szímet háromszor-négyszer, sőt a második felvonás originalis finalját hátszor kell esténként megismételniük a színészeknek.

GRAMOFON LEPAGE és LEMEZ

APROHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzték hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Ajánlok higienikus kezeléssel Erdélyszerte elismert, a nagyváradi Rabbinateus által ellátott hechscherrel, frissen olvasztott **חמץ ארטה** libazsirt, bőrt, haját és füstölthust, a legolcsóbb árban. Francó. **Friedmann Samuel, Oradea, Str. Cuza Voda No 6.**

Két szép szoba a Malom utcában, irodának vagy szoba konyhas lakásnak kiadó. Cim a kiadóban.
Szabadalmazott szezon-cik eladásához helyi képviselők kerestetnek. Nagy kereseti lehetőség! Megkeresések küldendők: I. Weiszburg Timisoara IV. Bulv. Bertheloth 1.
Veszek ócska férfiruhát jó áron. Jakob Adolf, Minorita-u. 4. udvar

Két uri lány vagy fiú teljes ellátást kaphat. Intelligens zsidó családnál ebéd koszt is kapható. Katzné Str. Iorga 21.
Munkásnők azonnal felvételnek Tricotagegyárba. — Raschelmunkás, Scherolo-, Ispulnizó-, kötőnők, szabónők és varróleányok. **Glória-gyár, Calea Victoriei 99.**

Hőfehér libatoll pihével vegyesen eladó. Weiszmaa Széchenyi-tér 39.
Mindenféle **Papir zacskó** legolcsóbban kapható Nádler né, Cluj, Calea Dorobantior 16. Ugyanott vidéki ügynek kerestetik.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az **„Egger-Petrol”** Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában

Bányavárosban egy 27 év óta fennálló textil és Confektioüzlet nagy bevezetett vevőkörrel, a fútea legforgalmasabb helyén családi okok miatt eladó, esetleg társulás is lehetséges. Ajánlatokat „Szerencsével jellege alatt a kiadóhivatal továbbít

Különbejárati butorozott szoba 2-3 fiatal embernek kiadó. Calea Victoriei 81.